

CRNA GORA
S K U P Š T I N A

Odbor za ljudska prava i slobode

Br. 00-

Podgorica, 29. oktobar 2015. godine

INFORMACIJA

o učešću predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Konferenciji „Kvalitetno obrazovanje- kvalitet, inkluzija, inovacije- temelji za budućnost“, održanoj 27. oktobra 2015. godine u Podgorici

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković učestvovao je na Konferenciji „Kvalitetno obrazovanje- kvalitet, inkluzija, inovacije- temelji za budućnost“, održanoj 27. oktobra 2015. godine u Podgorici.

Konferenciju, petu u nizu događaja posvećenih kvalitetu obrazovanja, organizovali su Ministarstvo prosvjete i Predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori. Na Konferenciji se govorilo o kvalitetu obrazovanja u Crnoj Gori, sa posebnim fokusom na rano i predškolsko obrazovanje, inkluziju djece sa smetnjama u razvoju i ulogu škole u razvoju emocionalnih i socijalnih vještina učenika. Ocijenjeno je da kvalitet svakog obrazovnog sistema, kao i uspjeh društva u cjelini, u velikoj mjeri zavisi od načina na koji su organizovana ova tri aspekta obrazovanja.

Konferencija je predstavljala odličnu priliku da renomirani eksperti za oblast obrazovanja, promoteri važnosti ranog i predškolskog obrazovanja i inkluzije i predstavnici vodećih svjetskih institucija iz oblasti inovativnih pristupa nastavi i učenju, kao i profesionalci iz svih ustanova predškolskog i osnovnog obrazovanja i vaspitanja i institucija koje su u nadležnosti Ministarstva razmijene iskustva i znanja o ovim važnim temama.

Konferenciju su otvorili ministar prosvjete mr Predrag Bošković i šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Benjamin Perks.

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković je istakao odličnu saradnju Ministarstva prosvjete i Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori sa kojim se realizuje nekoliko važnih projekata. Izdvojio je aktivnosti na promociji važnosti predškolskog obrazovanja, što je jedan od prioriteta, s obzirom da je u razvoju obrazovanja bitno početi od samih osnova. Cilj je da se postigne što veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem i već su vidljivi rezultati, jer je u školskoj 2010/2011. godini predškolskim obrazovanjem bilo obuhvaćeno oko 13 hiljada djece, dok ih je ove godine oko 16 hiljada. Ministar je naveo da najveći problem predstavlja nedostatak kapaciteta, zbog čega su vaspitači primorani da rade sa grupama djece koje su znatno veće od standarda. U cilju rješavanja ovog problema planirano je da se u sledećoj godini izgradi određeni broj predškolskih ustanova. Ministar prosvjete je najavio donošenje nove Strategije ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja kojom će se definisati pravci razvoja u predstojećem petogodišnjem periodu. Zaključio je da je za podizanje svijesti o važnosti predškolskog obrazovanja bitna uloga svih društvenih subjekata, a posebnu zahvalnost uputio je ministarki rada i socijalnog staranja Zorici Kovačević, ambasadoru Velike Britanije u Crnoj Gori Jan Vitingu i stalnoj predstavnici UNDP-a u Crnoj Gori Fioni McCluney.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Benjamin Perks, izražavajući zadovoljstvo zbog velikog broja učesnika Konferencije, podsjetio je da je prva Konferencija posvećena kvalitetu obrazovanja u Crnoj Gori održana uz podršku Predsjednika Vlade Crne Gore, u julu

2014. godine. Istakao je da UNICEF nastoji ukazati koliko je značajno da se o reformi obrazovanja i vaspitanja razgovara sa svima, a naročitu pažnju treba posvetiti djeci koja su najvažniji potencijal društva. Jedan od razloga za organizovanje ove Konferencije je želja da se predstave rezultati najnovijih istraživanja i saznanja iz pedagogije, dječije psihologije i razvoja s obzirom da je reforma obrazovnog sektora kontinuirani proces u kojem se dešavaju brojne promjene. Smatra važnim da nova znanja i dostignuća budu predstavljena i Crnoj Gori kako bi pratila trendove i bila u korak sa razvijenim državama.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je pozdravio napore i aktivnosti Ministarstva prosvjete realizovane na planu povećanja obuhvata djece predškolskim obrazovanjem. Ukazao je da na obuhvat djece predškolskim obrazovanjem u značajnoj mjeri utiče i stepen siromaštva u jednoj zemlji, jer su istraživanja pokazala da opštine sa najnižom stopom upisa djece u predškolsko obrazovanje imaju najniži nivo razvoja po mjeri čovjeka i najsiromašnijih 20% djece imaju deset puta manje šanse da pohađaju predškolsko obrazovanje od 20% najbogatije djece.

Govoreći o inkluzivnom obrazovanju Benjamin Perks je ocijenio da je u Crnoj Gori u prethodnom petogodišnjem periodu u ovoj oblasti urađeno veoma mnogo. Stigma i izolacija djece sa teškoćama u razvoju, kao barijera u obrazovanju nestali su u velikom dijelu zemlje i povećao se broj ove djece koja pohađaju redovne škole. Takođe, djeci sa smetnjama u razvoju sada je na raspolaganju deset dnevnih centara. Istakao je da su postignuća Crne Gore u oblasti inkluzivnog obrazovanja prepoznata globalno, podsjećajući da je Ministar prosvjete bio u prilici da na važnim konferencijama u Njujorku i Ženevi predstavi iskustva Crne Gore u ovoj oblasti. Zaključio je da u narednom periodu treba raditi na daljem razvoju potencijala djece sa smetnjama u razvoju.

Benjamin Perks je istakao da je razvoj socijalne i emocionalne inteligencije veoma važan za obrazovanje karaktera, ukazujući da su brojni naučni dokazi koji potvrđuju da 50% uspjeha djece i odraslih zavisi od razvoja ovih vještina i sposobnosti da prođu kroz izazove, a ne od inteligencije. Saopštio je da je Crna Gora pionir u regionu kada je riječ o aktivnostima na razvoju socijalne i emocionalne inteligencije u školama i da se pilot projekat sprovodi u četiri škole u Crnoj Gori. Socijalne i emocionalne vještine, kao što su optimizam, motivisanost, samokontrola, istrajnost, etika i vrijednost veoma su važne u razvoju čovjeka, a prema rezultatima UN istraživanja, građani Crne Gore su u značajnoj mjeri izražavali zabrinutost za sistem vrijednosti u društvu.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je izrazio nadu i očekivanje da će učesnici Konferencije stečena znanja i iskustva prenijeti u škole i lokalne zajednice iz kojih dolaze.

Aidan Thompson iz Jubilej centra za karakter i vrline Univerziteta u Birminghamu je govorio o vrijednostima, vrlinama i vještinama za individualni i društveni napredak i ulozi škole u razvoju ličnosti učenika, dok je Anđa Backović, koordinatorka Inicijative „Moje vrijednosti i vrline“ govorila o samoj Inicijativi i tome koje vrijednosti, vrline i vještine bi učenici trebalo da stiču u školi.

Aidan Thompson je upoznao učesnike Konferencije sa obrazovanjem karaktera u Velikoj Britaniji, okvirom za obrazovanje karaktera u njihovim školama, načinima sprovođenja obrazovanja karaktera, kao i programom karakternog obrazovanja i podrškom nastavnicima da razvijaju karakter učenika. Saopštio je da je Jubilej centar za karakter i vrline tri i po godine aktivan kao istraživački centar i lider je u Ujedinjenom Kraljevstvu u ovoj oblasti. Istakao je da je razvoj socijalnih i emocionalnih vještina veoma važan za razvoj karaktera svakog čovjeka i društvo u cjelini. Istraživači iz Centra konstantno govore o važnosti vaspitanja i ulozi škole u razvoju ličnosti. U tu svrhu su pripremili Priručnik „Okvir za karakternu obrazovanje u školama“ koji koristi oko 6000 škola u Ujedinjenom Kraljevstvu. Naglasio je da je veoma važno ukazati da se

karakter može obrazovati i da on omogućava smislen i produktivan život. U britanskim školama se značajno bave karakterom učenika, jer nije samo važno da učenici polože ispite. Takođe, čitav pokret je razvijen kod poslodavaca koji se bave analizom karaktera zaposlenih. Brojni novinski članci posvećeni su ovoj temi. Veoma je važna saradnja roditelja, škola, djece, poslodavaca i zaposlenih u unapređenju karaktera. Istraživači iz Centra su u značajnoj mjeri uticali i na politiku Vlade u ovoj oblasti, pa i vladine institucije sve veću pažnju posvećuju obrazovanju karaktera. Naveo je primjer poslanice, odnosno državne sekretarke za obrazovanje Nicky Morgan koja je u svojim obraćanjima govorila o obrazovanju karaktera.

Socijalno djelovanje je prava prilika za obrazovanje karaktera, pa je veoma važno da se ne zaboravi vaspitavati karakter u školama, jer će se time značajno doprinijeti sposobnostima mladih ljudi da samostalno djeluju u životu. Iako roditelji imaju ključnu ulogu u obrazovanju karaktera djece, značajna je uloga škola, imajući u vidu činjenicu da rezultati jednog istraživanja ukazuju da čak 84% roditelja smatra da je jedna od osnovnih uloga nastavnika da podstiče karakter, etiku i vrijednosti kod djece. Svaka škola treba da razvije sopstveni model za razvoj i obrazovanje karaktera djece.

Aidan Thompson je saopštio da je Jubilej centar za karakter i vrline Univerziteta u Birminghamu saradivao sa Sjedinjenim Američkim Državama, Japanom, Kinom, Australijom i tom prilikom su zaključili da postoje kulturne razlike, ali ne i kulturne prepreke za razvoj karaktera. Pripremili su i brojne materijale za nastavnike, a sa jednim brojem iskusnih nastavnika saradivali i osmislili program studija o obrazovanju karaktera u osnovnim i srednjim školama. U saradnji sa više od 100 hiljada mladih ljudi iz Ujedinjenog Kraljevstva i brojnim nastavnicima, realizovali su brojne razvojne aktivnosti, ceremonije dodjele nagrada za određene karakterne vrline, kao i dodjele nagrada zahvalnosti. Takođe, otvorena je i srednja škola u Ujedinjenom Kraljevstvu koja se usredsređuje na karakter.

Anđa Backović iz Zavoda za školstvo je predstavila Inicijativu „Moje vrijednosti i vrline“, koja se od januara 2015. godine realizuje u četiri pilot škole u Podgorici, Baru i Spužu. Cilj Inicijative je jačanje vaspitne uloge osnovne škole. Realizovana su istraživanja koja su se bavila ulogom škola u razvoju vrlina, vještina i vrijednosti učenika. Istraživanjem su obuhvaćena mišljenja učenika, nastavnika i roditelja o sledećim pitanjima: koje su vrline, vrijednosti i vještine prisutne kod učenika, koje vrline, vrijednosti i vještine bi škola trebalo da podržava i razvija, na koji način je u školi moguće implementirati ciljeve koji se odnose na razvijanje poželjnih vrijednosti, vještina i vrlina, kakva je podrška potrebna školama u tom pravcu, kao i koje bi mogle biti moguće prepreke u ovom procesu.

Ukazala je da je poslednjih nekoliko decenija u školama fokus bio na postizanju obrazovnih ciljeva, dok je vaspitna uloga škola često zanemarinana. Podsjetila je da rezultati naučnih istraživanja prikazuju povezanost osobina ličnosti sa postignućima u obrazovanju i kasnije u radu i životu. Razvoj vrlina i vrijednosti učenika su veoma bitni za razvoj zdrave ličnosti i kvalitetan život i učešće pojedinaca u svim društvenim procesima, pa škola nije samo obrazovna ustanova, već uči i kako se pristupa životu.

Na samom kraju prezentacije, prikazan je promotivni film o radionicama u okviru Inicijative „Moje vrijednosti i vrline“.

Nakon uvodnih izlaganja, uslijedila je prva panel diskusija na temu „Jačanje vaspitne uloge škole i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika za bolji uspjeh u školi, bolje poslove i bolji život“. Panelisti su bili: Aidan Thompson iz Jubilej centra za karakter i vrline Univerziteta u Birminghamu, Radovan Popović, direktor Zavoda za školstvo, Anđa Backović iz Zavoda za školstvo, Radmila Bajković, psiholog, član Projektnog tima u Osnovnoj školi „Blažo Jokov

Orlandić”, Radoje Cerović, psiholog, član Konsultativnog tima, dok je moderatorka bila Ana Pešikan, načelnica Odsjeka za psihologiju na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

Popović je govorio o razvoju obrazovanja u Crnoj Gori, počev od 1834. godine do danas, izdvajajući četiri faze u razvoju obrazovanja.

Thompson je govorio o važnoj ulozi škola u razvoju karaktera, s obzirom da mladi ljudi u školama u Velikoj Britaniji provode od 12 do 14 godina. Saopštio je da je u prethodnom periodu u Velikoj Britaniji mnogo veći fokus bio na postignuća djece, nego na karakter, dok se poslednjih godina značajna pažnja posvećuje obrazovanju karaktera. Istakao je da se obrazovanje karaktera mora realizovati na organizovan način i ne smije se dozvoliti da se uloga škola svede samo na obrazovnu funkciju.

Anda Backović je govorila o Inicijativi “Moje vrijednosti i vrline” kojom se želi ukazati na važnost vaspitne uloge škole i predstavila je stanje u Crnoj Gori u ovoj oblasti, kao i rezultate istraživanja realizovanih u prethodnom periodu.

Psiholog Radoje Cerović je istakao da nijedna tradicija nije pripremila društvo za tranziciju. Ocijenio je da su škole postale fabrike standardizovanog znanja, pa vraćanje vaspitne uloge školama predstavlja pravu kulturnu revoluciju. Istakao je da će svaka vrijednost koju nastavnici ugrade u učenike imati uticaj na životne ishode. Ukazao je i na uticaj ekonomije na oblikovanje obrazovanja. Zaključio je da je veoma važno da se djeca planski vaspitavaju.

Psiholog Radmila Bajković je predstavila iskustva Osnovne škole “Blažo Jokov Orlandić” u realizaciji Projekta “Moje vrijednosti i vrline”. Saopštila je da je primijetno zadovoljstvo nastavnika, učenika i roditelja realizacijom navedenog Projekta u sklopu kojeg se održava deset tematskih radionica.

Na temu obezbjeđivanja kvalitetne brige i obrazovanja od vrtića do srednje škole govorila je Tamara Milić, načelnica Direkcije za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, inkluzivno obrazovanje i strateško programiranje i razvoj u Ministarstvu prosvjete. Istakla je važnost inkluzije, rane intervencije kao i individualnog rada sa djecom. Podsjetila je da su osnovni zadaci Stragegije inkluzivnog obrazovanja 2014-2018: obezbjeđivanje rane detekcije, intervencije, učenja, razvoja i psihosocijalne podrške djeci i njihovim roditeljima, omogućavanje pristupa i kontinuiteta obrazovanja djeci s posebnim obrazovnim potrebama, do nivoa osposobljenosti za samostalan život, obezbjeđivanje podrške za proces nastave i učenja na svim nivoima, unapređenje bazičnog obrazovanja, specijalističkog osposobljavanja i profesionalnog usavršavanja nastavnog i stručnog kadra i poboljšanje praćenja i evaluaciju obrazovnih i razvojnih postignuća djece. Sa zadovoljstvom je istakla da je povećan broj djece sa smetnjama u razvoju koja su uključena u predškolsko obrazovanje, za šta su u značajnoj mjeri zaslužne Komisije za usmjeravanje u kojima radi stručan i obučen kadar. Realizovana je aktivnost pripremnih vrtića za djecu romske i egipćanske populacije, a program je obuhvatio 8 javnih predškolskih ustanova. U tri crnogorske opštine, koje karakteriše razuđenost opštine i veliki broj seoskih naselja, pilotiran je program „Interaktivne službe“. Izvršena je transformacija specijalnih škola u resursne centre, koji su posebno orijentisani ka ranoj intervenciji i individualnoj pripremi djece za samostalan život.

Tema druge Panel diskusije bila je „Kvalitetna briga i pedagoške usluge za ostvarenje punih potencijala sve djece“, a moderator diskusije bila je Anita Marić, savjetnica u Zavodu za školstvo. Tamara Milić, predstavnica Ministarstva prosvjete je podsjetila da je razvijanje inkluzivnog pristupa u osnovnim školama u Crnoj Gori započeto još 2000. godine. Naglasila je da je neophodno individualizovati pristup kako bi se, kroz aktivnu nastavu, na najbolji način razvile sposobnosti djece. Jasna Popović, somatopedica u Resurnom centru „Podgorica“ istakla je značaj pružanja psiho-socijalne podrške i osnaživanja vaspitača koji neposredno rade sa djecom sa

smetnjama u razvoju. Vrš se obuke vaspitača i stručnih saradnika, a u narednom periodu ciljna grupa biće i roditelji. Pokrenuta je i inicijativa za umrežavanje sistema zdravstva i sistema prosvjete. Željko Darmanović, direktor Resurnog centra „1. jun“ upoznao je prisutne sa obukom predstavnika ove ustanove na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu, čiji je fokus bio na ranoj intervenciji. Naveo je da je edukacija roditelja neophodna, kako bi oni bili u mogućnosti da na pravi način podstaknu vještine djece. Mišljenja je da činjenica da je sve veći broj djece sa autizmom predstavlja veliki izazov. Senka Živković, logopedica u JPVO „Đina Vrbica“ smatra da je značaj predškolskog obrazovanja mnogo veći za djecu sa smetnjama u razvoju. Ta se djeca u vrtićima, kroz druženje i igru u vršnjačkoj grupi, pripremaju za dalje obrazovanje i uče socijalnim vještinama, što je od posebnog značaja jer su neka djeca sa smetnjama u razvoju u prevelikoj mjeri zaštićena od strane roditelja. Nađa Durković, savjetnica sa izdavaštvo u Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva predstavila je čitanke u DAISY formatu (digitalno dostupnom informacionom sistemu) namijenjene prvenstveno djeci sa oštećenim vidom, ali koje mogu imati i širu primjenu. Udžbenici su snimljeni u Resursnom centru za djecu i mlade „Podgorica“ u saradnji sa Fakultetom dramskih umjetnosti sa Cetinja i Ministarstvom prosvjete, uz podršku UNICEF-a. Navela je da DAISY format omogućava lake i brze izmjene sadržaja, za razliku od štampane forme i najavila izradu još najmanje dva udžbenika u ovom formatu za narednu školsku godinu. Anka Đurišić, direktorica NVO „Staze“ je ocijenila da je potrebno da djeca imaju osjećaj da pripadaju zajednici, zbog čega je značajno da vaspitači i roditelji imaju senzibiliteta prilikom rada sa djecom. Smatra da je jako bitna psihološka podrška roditeljima i da je neophodno uključiti roditelje u individualne planove za svako dijete, jer im se na taj način omogućava da prate njihovo obrazovanje. Pritom, zaposleni u ustanovama roditelje ne treba da smatraju kontrolorima već subjektima koji daju svoj doprinos.

Dr Pia Rebello Britto, viša savjetnica za rano obrazovanje u UNICEF-u u Njujorku i vanredni profesor Univerziteta u Jeju je, putem video poziva, imala je izaganje na temu “Kako nova naučna saznanja mijenjaju način na koji razmišljamo o ranom djetinjstvu i kakve implikacije to nosi za programe za djecu u cijelom svijetu u eri Održivog razvoja”. Dr Pia Rebello Britto je navela da nova istraživanja i saznanja iz neuronauka mijenjaju način na koji se razmišlja o razvoju djece. Istraživanja su pokazala da je, osim genetskih predispozicija, za razvoj dječijeg mozga od izuzetnog značaja okruženje u kojem raste jer ga ono oblikuje. Stoga se djeci koja rastu u stresnom okruženju mozak ne razvija na pravilan način. Imajući u vidu da se mozak djeteta najbrže razvija u prvim godinama života, nužno je u tom periodu raditi na razvoju sposobnosti djece kroz sveobuhvatni interaktivni pristup i igru i omogućiti im da odrastaju u pozitivnom okruženju.

Jan Peters, koordinator Centra za inovacije u ranom uzrastu pri Odsjeku za studije o socijalnoj brizi na Univerzitetu u Gentu govorio je o izazovima u obezbjeđivanju kvaliteta predškolskog obrazovanja. Saopštio je da vještine koje se steknu tokom ranog perioda ostaju za cijeli život i da kvalitetno obrazovanje u ranim godinama vodi boljim ishodima razvoja. Sa druge strane, kašnjenje u razvoju koje se desi u periodu do šeste godine kasnije je teško nadoknaditi. Pohvalio je visok nivo kvalifikacija vaspitača u Crnoj Gori i naglasio da su djeca koju edukuju visoko kvalifikovani vaspitači interaktivnija, pismenija, kao i da bolje komuniciraju i u manjoj mjeri su problematična. Ocijenio je da je su ciljevi Strategije ranog i predškolskog obrazovanja 2016-2020, čiji je nacrt urađen, veoma ambiciozni i ocijenio da je ideja o besplatnom trosatnom programu predškolskog obrazovanja odlična, pogotovo imajući u vidu činjenicu da za djecu jednak učinak ima poludnevni kao i cijelodnevni boravak u vrtiću. Istakao je da od toga da li je iskustvo polaska u školu bilo pozitivno ili negativno zavisi budući uspjeh i razvoj djece. Radi uspješnog prelaska u viši novo obrazovanja neophodan je kontinuitet i to u strukturnom, pedagoškom i

profesionalnom smislu, kao i kontinuitet u odnosu na dom i zajednicu. Na kraju izlaganja, sumirao je stanje u ranom i predškolskom obrazovanju u Crnoj Gori. Kao prednosti naveo je visok stepen početne obuke kadra, političku volju da se ulaže u rano obrazovanje i besplatne trosatne programe. Kao slabosti prepoznao je nedovoljno visoku stopu upisa, manju zastupljenost djece u nepovoljnom položaju, kao i nedostatak prostornih kapaciteta. Zaključio je da je izazov koji predstoji – obezbijedivanje kvaliteta uz znatno povećanje broja mjesta za upis djece u predškolsko obrazovanje.

Arijana Nikolić Vučinić, generalna direktorica Direktorata za predškolsko i osnovno obrazovanje i vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u Ministarstvu prosvjete govorila je o strateškim pravcima reforme predškolskog vaspitanja i obrazovanja, u okviru čega je predstavila nacrt Strategije ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja 2016-2020. Saopštila je da je strategija razvijana kroz participativni proces relevantnih subjekata javnog i civilnog sektora, kao i uz podršku Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, kao i da su organizovane tri javne rasprave. Govorila je o isplativosti ulaganja u rano obrazovanje i podsjetila da je ekonomista Džejms Hekman utvrdio da se najveća stopa povraćaja ulaganja u jednom društvu odnosi na ulaganja u obrazovanje, jer stopa povrata za svaki dolar uložen u djecu od rođenja do pete godine iznosi oko 17 dolara. Predstavila je analizu rezultate PISA testiranja koji sugerišu da je pohađanje predškolskog obrazovanja povezano sa kasnijim uspjehom učenika. Sa zadovoljstvom je istakla da je broj djece koja pohađaju predškolsko obrazovanje porastao sa 13716 u školskoj 2010/2011 na 15913 u školskoj 2014/2015 godini. Strategija naglašava važnost kvalitetnih usluga rane intervencije i odgovora kroz individualizovane pristupe i diferencirane usluge i methodske strategije za zadovoljavanje jedinstvenih potreba svakog djeteta. Zabilježeno je da postoji ozbiljan raskorak u stopama pohađanja dece iz ruralnih i urbanih sredina Crne Gore i da pohađanje u ruralnim oblastima iznosi 19%, u odnosu na 55% u urbanim centrima, zbog čega će se organizovati interaktivne službe u svim opštinama kojima gravitiraju udaljena i seoska područja. Arijana Nikolić Vučinić je informisala da su ciljevi Strategije ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja 2016-2020: povećanje obuhvata predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem sve djece, posebno uzrasta 3 godine do polaska u školu u skladu sa međunarodnim standardima, unaprijeđenje kvaliteta usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja i uvođenje inovativnih, optimalnih i održivih modela finansiranja. U cilju povećanja obuhvata djece predškolskim obrazovanjem, izradiće se planovi kako bi se utvrdilo gdje treba da se izgrade novi objekti predškolskih ustanova, gde je potrebno rekonstruisati postojeće, kao i koje lokalne institucije mogu da se koriste kao objekti predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Takođe, odabraće se, pilotirati i primijeniti najbolji model trosatnog vaspitnoobrazovnog programa. Imajući u vidu da se u Crnoj Gori trenutno za predškolsko obrazovanje izdvaja 0,38 % bruto društvenog proizvoda, planirano je povećanje budžetskih izdvajanja za ovu namjenu, a razgovori sa Ministarstvom finansija su već započeti. Na kraju izlaganja, Arijana Nikolić Vučinić je zaključila da je neophodna tijesna saradnja Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja i Ministarstva rada i socijalnog staranja kako bi se ostvarili što bolji rezultati u ovoj oblasti.

Posljednja Panel diskusija na Konferencija imala je za temu “Rani razvoj i obrazovanje – budućnost društva”. Tamara Milić, načelnica Direkcije za predškolsko vaspitanje i obrazovanje je istakla da je neophodno pobrinuti se da djeca čije su porodice korisnici materijalnog obezbjeđenja i djeca samohranih roditelja upišu u vrtić. Takođe, poseban fokus treba da bude na uključivanju djece sa smetnjama u razvoju u sistem predškolskog obrazovanja u što ranijem uzrastu. Ljiljana Ivanović, pomoćnica direktora u Zavodu za školstvu je navela da se rad ustanova predškolskog i osnovnog obrazovanja redovno vrednuje, a da će se pod jednakim uslovima vrednovati rad

privatnih i javnih vrtića. Konstantno se organizuju ciljne obuke kadra koje imaju za cilj povećanje njihovih kompetencija, jer bez razvoja pojedinca nema ni razvoja ustanove. Takođe, Zavod redovno izdaje publikacije kako bi nova saznanja iz ove oblasti bila lako dostupna vaspitačima i nastavnicima. Duška Ulama, direktorica JPU "Irena Radović" istakla je da su interaktivne službe za rano i predškolsko obrazovanje u Danilovgradu, Rožajama i Beranama ostvarile jako dobre rezultate. Interaktivne službe namjenjene djeci koja žive u seoskim oblastima mogu biti dio strategije proširenja obuhvata. Službe su opremljene didaktičkim sredstvima, sprovedene su obuke stručnog kadra kao i prezentacije kako bi se djeci i njihovim roditeljima približio način rada u vrtićima. Takođe, izdata je brošura u kojoj su detaljno opisane aktivnosti interaktivnih službi, u kojoj su iznijeta i izuzetno pozitivna iskustva vaspitača koji su bili uključeni u ovaj projekat. Kristina Mihailović, direktorica NVO "Roditelji" je izrazila zadovoljstvo što su imali priliku da učestvuju u pripremi nacrtu Strategije ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja i ocijenila da je ista osmišljena izuzetno dobro, a izrazila je nadu da će njeni ciljevi biti ostvareni. Mišljenja je da roditelji u velikoj mjeri prepoznaju značaj predškolskog obrazovanja, što je od izuzetne važnosti. Tatjana Novović, načelnica Odsjeka za predškolsko vaspitanje i obrazovanje na Filozofskom fakultetu je saopštila da transformacija odsjeka za predškolsko vaspitanje i obrazovanje iz više u visokoškolsku ustanovu nije bila samo formalna, već su da su napravljene suštinske izmjene u kurikulumu. Za naredni period planirana je izmjena programa na osnovu saznanja u vezi sa ranim razvojem. Jan Peters, koordinator Centra za inovacije u ranom uzrastu na Univerzitetu u Gentu ocijenio da je nacrt Strategije dobar i sveobuhvatan, a kako bi se ostvarili njeni ciljevi, za ustanove čija se izgradnja očekuje neophodno je obezbijediti dovoljne i kvalitetne kadrovske kapacitete, koji će najbolji način primjeniti inovacije. Posebno je pohvalio organizovanje interaktivnih službi.

Jelena Perović, savjetnica za komunikacije u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori predstavila je kampanju "Svi u vrtić", a prikazan je i kratki film o Kampanji. Kampanja je realizovana u pet opština na sjeveru Crne Gore, u: Bijelom Polju, Beranama, Rožajama, Plavu i Andrijevići i ostvarila je izuzetne rezultate. Nakon njenog sprovođenja, 43 % roditelja je izjavilo da ih je Kampanja podstakla da upišu dijete u vrtić. Istraživanje sprovedeno nakon Kampanje "Svi u vrtić", pokazalo je da se smanjio broj roditelja koji nijesu upisali djecu u vrtić iz ličnih razloga, a veći broj roditelja je izjavio da djecu nije upisalo u vrtić iz objektivnih razloga, kao što su velika udaljenost od mjesta stanovanja i nedostatak finansijskih sredstava. Tokom Kampanje organizovani su vrtići na otvorenom, u kojima su umijeće pokazali učenici Umjetničke škole za muziku i balet "Vasa Pavić", kao i glumci i studenti Fakulteta dramskih umjetnosti.

Na kraju Konferencije, Arijana Nikolić Vučinić, generalna direktorica Direktorata u Ministarstvu prosvjete i Benjamin Perks, šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori su izrazili zadovoljstvo izuzetnom saradnjom Ministarstva prosvjete i UNICEF-a. Zaključili su da je zajedničko djelovanje neophodno kako bi se ostvarili ciljevi Strategije i kako bi sva djeca bila uključena u sistem obrazovanja.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković